

Lopaschuk I.A., Vasilkova K.V., Mikhaleva A.V.
Bukovina State University of Finance and Economics

MOTIVATION THEORIES AND METHODOLOGICAL ASPECTS IMPACT MOTIVATION STAFF TO ACHIEVE COMMON GOALS OF THE COMPANY

Summary

The article deals with essence of personnel motivation as a factor increasing the efficiency of enterprises in the current economic environment. The content theories of motivation of staff and their applications. Overview current approaches to classification methods of motivation. The influence of motivational management staff to achieve business objectives. Proved the continuity of personnel policy in the company with an effective motivational management system.

Keywords: motivation, motivation theories, methods motivations, needs, stimulation etc.

УДК: 336.71

ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКУ ЛІКВІДНОСТІ ЗА ДОПОМОГОЮ МОДЕЛІ ДИНАМІЧНОГО ІНДИКАТОРА НА ПРИКЛАДІ АТ «СБЕРБАНК РОСІЇ»

Максимів Н.В., Сидоренко О.М.

Харківський інститут банківської справи
Університету банківської справи Національного банку України

Проведена оцінка стану ліквідності АТ «Сбербанк Росії» на основі динамічної моделі. За допомогою моделювання ризику проведено аналіз величин ризику ліквідності за результатами діяльності банку у 2012-2013 рр. На основі розрахунків надані рекомендації щодо зниження ризику ліквідності.

Ключові слова: ліквідність, динамічний індикатор, кредитний портфель, високоліквідні активи, ризик ліквідності.

Постановка проблеми. Здійснюючи свою діяльність, комерційні банки зазвичай наражаються на ризик, який може призвести як до збільшення показників дохідності, так і до їх зниження чи навіть банкрутства. Для багатьох українських банків проблема ліквідності є актуальною, тому постає необхідність розробки комплексного підходу до управління банківською ліквідністю в умовах економіки України та оцінки ризику ліквідності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання управління ліквідністю комерційних банків розглядаються у працях вчених, теоретиків та практиків, як Л. О. Примостка, А. М. Мороз, Г. Т. Карчева, О. Дзюблюк, Г. Загорій, І. Волошин, Т. Іванова, О. Мицак, І. Нужна, Д. Олійник, Лаврушин О. та інших. В їх працях висвітлені окремі підходи до управління ліквідністю комерційних банків, аналізуються показники ліквідності, вивчаються підходи до управління банківською ліквідністю.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є оцінка ризику ліквідності АТ «Сбербанк Росії».

Виклад основного матеріалу. Об'єктом дослідження було обрано АТ «Сбербанк Росії», який працює на ринку банківських продуктів та послуг України з 2007 року й входить до першої групи банків за класифікацією Національного Банку України.

На сучасному етапі розвитку банківської сфери комерційні банки працюють у динамічному середовищі, що спонукає їх до застосування нових та більш удосконалених моделей. Серед динамічних моделей розрізняють моделі динаміки балансових залишків, переваги яких полягають у тому, що вони оперують безпосередньо залишками, які відображаються у балансі банку та моделюють його динаміку.

До таких моделей можна віднести модель, яка базується на методі непараметричної статистики, а саме модель динамічного індикатора. Динамічний

індикатор, поряд з аналізом розривів, нормативами ліквідності, коефіцієнтним аналізом є важливою і необхідною складовою системи оцінювання ліквідності банку. Використовуючи її для оцінювання ризику ліквідності, банківська установа має можливість отримати узагальнюючу оцінку ризику ліквідності, виходячи з розгляду банку як складної динамічної системи та дає змогу комплексно оцінити ситуацію з ліквідністю в банку, зумовить загальне підвищення ефективності функціонування банку та оптимізує обсяги грошових коштів. Для оцінки ризику ліквідності основі методу динамічного індикатора буде використовуватись вектор оцінок, розрахований за нелінійним динамічним показником на основі нормативної і фактичної матриць співвідношень, а розрахунок величини динамічного індикатора розраховуватиметься матричним методом.

Оцінка для АТ «Сбербанк Росії» згідно даної моделі буде проведена за останні три роки. Так, як у процесі побудови матриць динамічного індикатора рекомендовано використовувати від шести до десяти показників, то оберемо вісім показників. Для побудови динамічного індикатора ліквідності банку використаємо вісім показників, які дають змогу комплексно оцінити рівень ліквідності та платоспроможності:

- сукупні активи;
- високоліквідні активи, що включають готівкові кошти і банківські метали та кошти на коррахунках в НБУ та інших банках;
- державні цінні папери;
- проблемні кредити;
- неробочі активи;
- балансовий капітал;
- поточні зобов'язання;
- вклади населення.

Вищезазначені показники дають змогу оцінити миттєву ліквідність банку, співвідношення капіталу і

Динаміка окремих показників АТ «Сбербанк Росії» за 01.01.2012-01.01.2014 рр.

Показник	Станом на			Темп росту, %	
	01.01.2012	01.01.2013	01.01.2014	2012	2013
Сукупні активи (А), тис. грн	1693252 3	2702593 3	35094 686	159,61	129,86
Високоліквідні активи (Ва), тис. грн	12 963 600	20 536 242	29 413 954	158,41	143,23
Державні цінні папери (ДЦП), тис. грн	243 378	401 452	3 457 119	164,95	861,15
Проблемні кредити (Пк), тис. грн	26063	58305	379549	223,71	650,97
Неробочі активи (Ан), тис. грн	737 649	762 883	879015	103,43	115,22
Балансовий капітал (К), тис. грн	2 214 862	3100593	3666785	139,99	118,26
Поточні зобов'язання (ПЗ), тис. грн	13683109	21568549	29850376	157,63	138,40
Вклади населення (ВН), тис. грн	7 592 500	13280372	18910398	174,91	142,39

активів, визначити частку державних цінних паперів в сукупних активах, частку проблемних кредитів в сукупних активах, частку неробочих активів в сукупних та співвідношення вкладів населення і капіталу.

Для обраних показників визначаємо нормативну матрицю співвідношень між окремими показниками. Виходячи з вимог мінімізації ризику ліквідності, якщо і-й показник має зростати вищими темпами, ніж j-й показник, то відповідний елемент матриці дорівнює «+1», у протилежному випадку – «-1». Якщо між показниками не виявлено зв'язку, відповідний елемент матриці дорівнює «0». Нормативна матриця співвідношень між визначеними показниками для оцінки ризику ліквідності комерційного банку наведена в табл. 2.

Таблиця 2

Матриця нормативних співвідношень між показниками для оцінювання ліквідності комерційного банку

	А	Ва	ДЦП	Пк	Ан	К	ПЗ	ВН
Сукупні активи (А), млн. грн	0	-1	-1	1	1	-1	0	0
Високоліквідні активи (Ва), млн. грн	1	0	0	1	0	0	1	1
Державні цінні папери (ДЦП), млн. грн	1	0	0	1	0	0	0	0
Проблемні кредити (Пк), млн. грн	-1	-1	-1	0	0	-1	0	0
Неробочі активи (Ан), млн. грн	-1	0	0	0	0	-1	0	0
Балансовий капітал (К), млн. грн	1	0	0	1	1	0	1	1
Поточні зобов'язання (ПЗ), млн. грн	0	-1	0	0	0	-1	0	0
Вклади населення (ВН), млн. грн	0	-1	0	0	0	-1	0	0
Всього	5	4	2	4	2	5	2	2

Враховуючи значення темпів зростання показників ліквідності, що розраховані для АТ «Сбербанк Росії» і представлені у табл. 2, будемо матрицю їх фактичних співвідношень (табл. 3 та 4).

Принцип побудови матриці фактичних співвідношень темпів зростання показників ліквідності банку: $A=159,61\%$, а $Ва=158,41\%$, тобто, $Ва < A$. Це означає, що темп росту сукупних активів менший за темп росту високоліквідних активів, тому на перетині рядка 1 та стовпчика 2 табл. 6 стоїть «1». Відповідно навпроти рядка 2 та стовпчика 1 стоїть «-1».

Наступним етапом розрахунку динамічного індикатора для оцінки ліквідності АТ «Сбербанк Росії» є побудова матриці збігів фактичних і нормативних співвідношень. При цьому враховується,

якщо в обох таблицях (нормативній та фактичній) на перетині відповідного рядка та стовпчика значення динамічного індикатора співпадає, то в табл. 5, 6 він приймає значення «1», якщо не співпадає, то він приймає значення «-1», але якщо в обох випадках індикатор «0», то значення не змінюється

Таблиця 3

Матриця фактичних співвідношень темпів зростання показників ліквідності АТ «Сбербанк Росії» у 2012 році

	А	Ва	ДЦП	Пк	Ан	К	ПЗ	ВН
Сукупні активи (А), млн. грн	0	1	-1	-1	1	1	0	0
Високоліквідні активи (Ва), млн. грн	-1	0	0	1	0	0	1	1
Державні цінні папери (ДЦП), млн. грн	-1	0	0	-1	0	0	0	0
Проблемні кредити (Пк), млн. грн	-1	-1	-1	0	0	-1	0	0
Неробочі активи (Ан), млн. грн	1	0	0	0	0	-1	0	0
Балансовий капітал (К), млн. грн	1	0	0	1	-1	0	1	1
Поточні зобов'язання (ПЗ), млн. грн	0	1	0	0	0	-1	0	0
Вклади населення (ВН), млн. грн	0	-1	0	0	0	-1	0	0

Таблиця 4

Матриця фактичних співвідношень темпів зростання показників ліквідності АТ «Сбербанк Росії» у 2013 році

	А	Ва	ДЦП	Пк	Ан	К	ПЗ	ВН
Сукупні активи (А), млн. грн	0	-1	-1	-1	1	1	0	0
Високоліквідні активи (Ва), млн. грн	1	0	0	-1	0	0	1	1
Державні цінні папери (ДЦП), млн. грн	1	0	0	1	0	0	0	0
Проблемні кредити (Пк), млн. грн	1	1	-1	0	0	1	0	0
Неробочі активи (Ан), млн. грн	-1	0	0	0	0	-1	0	0
Балансовий капітал (К), млн. грн	-1	0	0	-1	1	0	-1	-1
Поточні зобов'язання (ПЗ), млн. грн	0	-1	0	0	0	1	0	0
Вклади населення (ВН), млн. грн	0	-1	0	0	0	1	0	0

Таблиця 5

Матриця відповідності нормативних та фактичних співвідношень між показниками ліквідності у 2012 році

	A	Ba	ДЦП	Пк	Ан	К	ПЗ	ВН
Сукупні активи (А), млн. грн	0	-1	1	-1	1	-1	0	0
Високоліквідні активи (Ba), млн. грн	-1	0	0	1	0	0	1	1
Державні цінні папери (ДЦП), млн. грн.	-1	0	0	-1	0	0	0	0
Проблемні кредити (Пк), млн. грн	1	1	1	0	0	1	0	0
Неробочі активи (Ан), млн. грн	-1	0	0	0	0	1	0	0
Балансовий капітал (К), млн. грн.	1	0	0	1	-1	0	1	1
Поточні зобов'язання (ПЗ), млн. грн	0	-1	0	0	0	1	0	0
Вклади населення (ВН), млн. грн	0	1	0	0	0	1	0	0
Всього	-1	0	2	0	0	3	2	2

Таблиця 6

Матриця відповідності нормативних та фактичних співвідношень між показниками ліквідності у 2013 році

	A	Ba	ДЦП	Пк	Ан	К	ПЗ	ВН
Сукупні активи (А), млн. грн	0	1	1	-1	1	-1	0	0
Високоліквідні активи (Ba), млн. грн	1	0	0	-1	0	0	1	1
Державні цінні папери (ДЦП), млн. грн.	1	0	0	1	0	0	0	0
Проблемні кредити (Пк), млн. грн	-1	-1	1	0	0	-1	0	0
Неробочі активи (Ан), млн. грн	1	0	0	0	0	1	0	0
Балансовий капітал (К), млн. грн.	-1	0	0	-1	1	0	-1	-1
Поточні зобов'язання (ПЗ), млн. грн	0	1	0	0	0	-1	0	0
Вклади населення (ВН), млн. грн	0	1	0	0	0	-1	0	0
Всього	1	2	2	-2	2	0	2	0

На підставі матриці збігів і матриці нормативних співвідношень обчислюємо узагальнюючий динамічний індикатор ліквідності $u_2(t)$, як співвідношення кількості збігів до загальної кількості значень за модулем нормативної матриці.

Розрахунок значення показника динамічного індикатора для АТ «Сбербанк Росії» надав такі результати:

$$2012 \text{ рік: } u_2(t) = (8)/26 = 0,3077$$

$$2013 \text{ рік: } u_2(t) = (7)/26 = 0,2692$$

Отже, за даними матриці співвідношень нормативних та фактичних значень показників ліквідності АТ «Сбербанк Росії» у 2012 році спостерігалось 17 збігів із 26 можливих, тобто на 65,38% матриця фактичних співвідношень відповідає нормативній. При цьому значення показника динамічного індикатора було додатним і становило 0,3077.

Проте, результати дослідження за наступний період свідчать, що ситуація погіршилась, оскільки спостерігалось лише 14 збіги, що говорить про відповідність елементів фактичної матриці до нормативної на 53,85%, що вказує на підвищення ризику ліквідності у порівнянні із попереднім періодом.

Така ситуація, в першу чергу, зумовлена погіршенням якості кредитного портфеля базового банку, що підтверджується відповідними темпами зростання проблемної заборгованості: у 2012

році – 223,71%, а у 2013 – 650,97%. Все це вказує на зниження якості роботи по поверненню кредитів клієнтами. Також значно відчувається брак високоліквідних активів, які не поспівають за швидкими темпами нарощення, як вкладів населення, так і взагалі поточних зобов'язань.

Аналіз результатів, як бачимо із моделювання ризику в АТ «Сбербанк Росії» величина ризику ліквідності за результатами його діяльності у 2013 році підвищилась у порівнянні із попереднім роком. Також можна відмітити те, що ризик ліквідності знаходиться на достатньому контрольованому рівні.

Для зниження даного ризику першочерговими заходами банку мають бути:

1) підвищення якості кредитного портфелю фінансово-кредитної установи, тобто зниження частки проблемної заборгованості за рахунок ефективнішої та надійнішої оцінки потенційного позичальника;

2) збільшення частки високоліквідних активів у сукупних, в тому числі і коштів на коррахунок в Національному банку України, що може бути досягнуто в результаті активної депозитної політики в частині залучення строкових вкладів фізичних осіб.

3) нарощення власного капіталу, в тому числі і статутного, як за рахунок коштів акціонерів, так і за рахунок зовнішніх джерел.

Список літератури:

1. Примостка Л. Сукупний ризик банку: методика оцінки на основі нормативно-індексної моделі / Л. Примостка, О. Лисенко // Вісник Національного банку України. – 2008. – № 5. – С. 34–38.
2. Стельмах В. С. Ліквідність банку: окремі аспекти управління та світовий досвід регулювання і нагляду [Текст] / Стельмах В. С., Міщенко В. І. – К.: Національний банк України. Центр наукових досліджень. 2008. – 287 с.
3. Річна фінансова звітність АТ «Сбербанк Росії» за 01.01.2012-01.01.2014 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sberbank.ua/>

Максимов Н.В., Сидоренко О.Н.

Харьковский институт банковского дела

Университета банковского дела Национального банка Украины

ОЦЕНКА РИСКА ЛИКВИДНОСТИ С ПОМОЩЬЮ МОДЕЛИ ДИНАМИЧЕСКОГО ИНДИКАТОРА НА ПРИМЕРЕ АО «СБЕРБАНК РОССИИ»

Аннотация

Проведена оценка состояния ликвидности АО «Сбербанк России» на основе динамической модели. С помощью моделирования риска проведен анализ величин иризику ликвидности по результатам деятельности банка в 2012-2013 гг. На основе расчетов даны рекомендации по снижению риска ликвидности.

Ключевые слова: ликвидность, динамический индикатор, кредитный портфель, высоколиквидные активы, риск ликвидности.

Maksymiv N.V., Sidorenko O.M.

Kharkiv Institute of Banking

University of Banking of the National Bank of Ukraine

EVALUATION OF LIQUIDITY RISK BY THE MODEL DYNAMIC INDICATOR THE EXAMPLE OF JSC «SBERBANK OF RUSSIA»

Summary

The assessment of the liquidity of JSC «Sberbank of Russia» based on a dynamic model. Using simulation conducted risk analysis variables yryzky liquidity on the results of the Bank in 2012-2013. Based on calculations provided recommendations to reduce liquidity risk.

Keywords: liquidity, dynamic parameter, the loan portfolio, highly liquid assets, liquidity risk.

УДК 330.341.1

THE ANALYSIS OF THE CURRENT STATE AND FEATURES OF THE FORMATION OF THE PERSONNEL COMPONENT OF THE SCIENTIFIC AND TECHNICAL POTENTIAL OF UKRAINE

Masliukivska A.O.

Taras Shevchenko National University of Kyiv

Essence and structure of scientific and technical potential were characterized. Personnel subsystem of scientific and technical potential of Ukraine was studied in details. Also its basic components were determined. Qualitative and quantitative indexes of this subsystem functioning were analyzed. As well the author suggested possible directions for improving the management system of the formation and development of scientific staff and, in particular, young scientists.

Keywords: potential, scientific and technical potential, personnel component of scientific and technical potential of Ukraine.

General problem statement and its connection with important scientific or practical tasks.

Scientific and technical potential is a significant developmental indicator of economic system of the country, implementation of innovative and scientific and technical solutions in all economic spheres that, in its turn, will provide its strength and competitiveness on the world market and attractiveness for foreign investors. Scientific and technical potential is grounded on scientific and technical progress that is defined as a ongoing and continuous process of fundamental qualitative and quantitative changes in all directions of human labour activity. It is based on science and technique development, expansion of scientific research scales and application of their results in national economic practice.

Analysis of the recent researches and publications. In scientific sphere this range of problems was reflected in works of both native and foreign scientists, in particular, Yu. Bazhal, I. Yehorov, V. Heitz, O. Zhylynska [2], O. Kuzmina; P. Druker, B. Twis,

Yu. Yakovets etc. Many scientists devoted their researches to the problems of formation and current development of scientific and technical potential of Ukraine. Thus, problems of activation of innovative and scientific and technical processes in the industry of Ukraine were considered in works of S. Dorohuntsov, Yu. Shkvorets etc.

Previously unsolved parts of general problem. Anyway, nowadays scientists pay insufficient attention to the issues of formation and current development of scientific and technical potential of Ukraine. The issue of system management of its separate structure components and the issue of scientific manpower preparation and development as a basic insuring element of formation of powerful base of scientific researches and carrying out scientific activity have been left unattended. Clear mechanism analysis of interaction and mutual influence between subsystem components of scientific and technical potential of Ukraine is absent.